

ARAZİ DÜZENLEME SONUÇLARININ ANKETLERLE ANALİZİ

Yrd. Doç. Dr. Tayfun ÇAY¹, Hasan ÇEVİK²

¹ Selçuk Üniversitesi, Harita Mühendisliği Bölümü, KONYA

² Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Harita Mühendisliği Anabilim Dalı, KONYA

tcay@selcuk.edu.tr, hsncevik@yahoo.com

ÖZET: Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde olan ülkemizin farklı konularda eksikleri olduğu gibi arazi toplulaştırma projelerinin uygulanmasında da bazı eksikleri vardır. Türkiye'de yapılan toplulaştırma projelerinden, sadece dağınık halde bulunan tarlaların birleştirilmesi ile bu tarlalara yol ve su ağının ulaştırılması anlaşılmaktadır. Altyapı çalışmaları ile sosyal ve kültürel çalışmalar maalesef Türkiye'de istenilen seviyede değildir. Bunun en büyük sebeplerinden biri de toplulaştırma projeleri için yeterli ödeneğin ayrılmamasıdır.

Bu araştırmada; bazı arazi toplulaştırma projeleri ile ilgili anket sonuçlarının analizi yapılmış olup, yapılan analizlerin sonuçları incelenmiş ve çıkan sonuçlar tartışılmıştır. Çıkan sonuçların etkilerinin hangi yönde olduğu, yapılan çalışmalar sayesinde ortaya çıkmıştır. Çalışmada arazi toplulaştırma projelerindeki faydaların yanı sıra projenin yapımı sırasında karşılaşılan sorunlar da irdelenmiştir. Çalışma kapsamında incelenen projeler; 1- Burdur ilinin merkez ilçesine bağlı Kozluca kasabası, 2- Isparta ilinin merkez ilçesine bağlı Bozanönü köyü 3- Konya ili-Güneysınır ilçesi Alanözü kasabası Arazi toplulaştırma projeleridir.

Anahtar Kelimeler: Arazi Toplulaştırma, dağıtım, kırsal toprakların kullanımı, dağıtım.

Analysis of Land Consolidation Results With Questionnaires

ABSTRACT: Our country, that is in the stage of accordance to EU, like some different issues, has some deficiencies of applying of land consolidation from plans of land consolidations carried out in Turkey, it is understood that only scattered properties were unified and with this way water were distributed to these properties. Unfortunately infrastructure's Works and social and cultural works are not in the label of wanted. One of the greatest reason of this is that it is not allocated sufficient allotment for land consolidation projects.

In this research, the results of the survey were examined, and the breakdowns of the analysis were investigated. And results were discussed. What the results were which aspect was revealed thanks to these studies. In this study beside the benefits of the land consolidation, the troubles that were confronted while these Project were carried out, were also investigated. Investigated projects are; 1- Burdur Province's Kozluca town 2-Isparta Province's Bozanönü village 3- Konya-Güneysınır -Alanözü town.

Keywords: Land consolidation, distributing, using rural grounds, questionnaire.

GİRİŞ

Arazi toplulaştırması; tarımda üretimi artırmak, kırsal kesimde yaşayanların refahını sağlamak amacıyla, kişi veya işletmelere ait olup, küçük parseller halinde birden fazla

parçaya bölünmüş ve değişik yerlere dağılmış veya geometrik şekilleri bozulmuş arazilerin tarım işletmeciliği esaslarına göre ve kültür- teknik hizmetlerinin getirilmesini kolaylaştıracak biçimde birleştirilmesi,

şekillendirilmesi ve yeniden düzenlenmesidir (Çay ve diğ., 2002).

Türkiye’de, tarımın, tarımsal yapıdan kaynaklanan sorunlarının çözümünün birincil önceliği bulunmaktadır. Tarımsal faaliyetlerde bulunan nüfusun tarım toprakları üzerindeki yoğun baskısı ve mülkiyetin dengesiz dağılımı verimli bir işletmecilik yapılmasına engel olmaktadır. Ülke ortalamasına göre kırsal kesimde daha fazla artan nüfusun tarımda kalma zorunluluğu, tarım topraklarının parçalanmasına ve işletmelerin küçülmesine neden olmaktadır. 1991 yılı tarım sayımı sonuçlarına göre 3,9 milyon tarım işletmesinin % 67’si 50 dekardan daha küçüktür. 20 dekara kadar olan işletmeler tüm işletmelerin % 34,9’ unu oluşturmalarına karşın, toplam işlenen alanın % 5,7’ lik bir bölümünü işletmektedirler. 500 dekardan büyük işletmelerin toplam işletmeler içindeki oranı % 0,9 iken, bu işletmelerin işledikleri alan, toplam alanın % 17,1’ idir (Gün, 1996).

Ülkemizde tarım arazileri; tarımın yapılmasını engelleyecek şekilde parçalı, bozuk şekilli, yol ağına bağlı olmayan, sulama ve drenaj sisteminin uygulanmasını güçleştirici bir konumdadır. Sulama, gübreleme, tarımsal mekanizasyon, kaliteli tohumluk kullanımı ve tarımsal savaşım gibi çağdaş tarım yöntemlerinin uygulanmasına gösterilen çabalar verimin bir miktar artışını sağlamışsa da, birim başına bitkisel ve hayvansal üretimin yeterli düzeye erdiği söylenemez. Parsellerin dağınık ve küçük oluşu üretim faaliyetleri sırasında daha fazla makine ve insan kullanımı gerektirdiği gibi yoğun tarımı engellemektedir. Diğer bir ifade ile birim alan başına üretim azalırken, maliyet artmaktadır. Ayrıca, sulama uygulamalarında bazı güçlüklerle karşılaşıldığı gibi, sulama şebekelerinin maliyetlerinin yükselmesine, yüksek yatırım maliyetine karşılık sulama randımanı ve sulama oranının düşük kalmasına neden olmaktadır (Yağanoğlu ve diğ., 2000).

Bu çalışmada, çiftçilerin yapılan arazi toplulaştırma çalışmalarından ne derece memnun oldukları ya da olmadıkları tespit edilmeye çalışılmış, eğer memnun değiller ise neden memnun olmadıkları, memnuniyet düzeyinin yükselmesi için nelerin yapılması gerektiği ve yapılan arazi toplulaştırma

projesinde nelerin eksik kaldığı anket sonuçları ile tespit edilmesi amaçlanmıştır. Böylece bundan sonra yapılacak olan arazi toplulaştırma çalışmalarında bu eksiklikler de göz önünde bulundurularak, çalışmaların çiftçilerin memnuniyet düzeyini arttıracak yönde yapılması amaçlanmıştır.

MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırmanın temel materyalini, Konya İli Güneysınır İlçesine bağlı Alanözü Kasabası, Burdur İline bağlı Kozluca Kasabası ve Isparta İline bağlı Bozanönü köyünde yapılan toplulaştırma sonrası anket verileri oluşturmuştur. Araştırmanın temel materyalinin elde edilmesinde kullanılan soru formları, tarımda işletme analizleri için hazırlanmış değişik amaçlı formların incelenmesi ve amaca uygun hale getirilmesi ile elde edilmiştir.

Arazi toplulaştırma projesinin uygulamadaki başarı durumunu belirlemek için toplulaştırma projesinden yararlanan çiftçilerin görüşlerinin alınmasına karar verilmiştir. Çiftçilere yöneltilecek sorular belirlenerek, çiftçi görüşlerini almak amacıyla anket soruları hazırlanmıştır.

Anketlerin değerlendirilmesinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) bilgisayar programı kullanılmıştır. SPSS programı, istatistiksel analize yönelik bir bilgisayar programıdır. Anket değerlendirilmesinde daha çok frekans ve %’lerden oluşan tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır (Çevik, 2010).

İstatistiksel Analiz Değerlendirmesinde Kullanılan Yöntem:

Bu çalışmada çiftçilerin toplulaştırma sonucunda ne derece memnun olduklarını tespit etmek amacıyla memnuniyet düzeyini ölçen sekiz soru (Çay ve diğ., 2009) yöneltmiş ve bu soruların birbirleriyle olan ilişkilerini görmek amacıyla istatistik analiz yöntemlerinden Korelasyon Analizi yöntemi kullanılmıştır.

İki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkinin gücünü ve yönünü belirlemek amacıyla, korelasyon analizi yapılır. Bir başka deyişle iki ya da daha fazla normal dağılmış, verileri aralıklı/oranlı ölçekle toplanmış değişkenler

arasındaki ilişkiyi test etmek için kullanılır (Tonto, 1999).

Bir değişkenin değeri değişirken, bir diğer değişkenin de değeri değişiyorsa, bu ikisi arasında bir ilişki olduğu söylenebilir. Korelasyon iki değişken arasındaki bu ilişkiyi ölçmek için kullanılır. Bir değişken yüksek değerler alırken, diğer bir değişken de yüksek değerler alıyorsa, iki değişken arasında pozitif korelasyon olduğu söylenebilir. Aksine bir değişken yüksek değerler alırken, diğeri düşük değerler alıyorsa, iki değişken arasında negatif korelasyon söz konusudur. Korelasyon katsayısı R ile temsil edilir ve R = +1 kusursuz pozitif korelasyon, R = -1 kusursuz negatif korelasyon anlamındadır.

Normal dağılım gösterdiği kabul edilen iki değişken arasındaki (X - Y) ilişkinin gücünü ve yönünü belirlemek için, Pearson Simple Korelasyon Katsayısı (R) hesaplanır.

$$R = \frac{\Sigma XY - (\Sigma X)(\Sigma Y) / n}{\sqrt{(\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2 / n)(\Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2 / n)}} \quad (1)$$

Örneklemeden bulunan korelasyon katsayısının önemli bir değer olup olmadığını test etmek gerekir. Bu amaçla t testi kullanılabilir.

$$t_H = \frac{R}{\sqrt{\frac{1-R^2}{n-2}}} \quad (2)$$

Bulunan t_H değeri, α yanılma düzeyinde ve $n-2$ serbestlik derecesindeki t_r değeri ile karşılaştırılır.

H_0 hipotezi kabul edilirse, iki değişken arasında önemli bir ilişki bulunmadığına karar verilir. H_0 hipotezi reddedilirse, iki değişken arasında önemli bir ilişki bulunduğuna karar verilerek, ilişkinin yönü ve gücü yorumlanır.

Korelasyon Katsayısının Değerlendirilmesi;

R değeri daima -1 ile +1 arasında bulunur. Korelasyon katsayısının işareti ilişkisinin yönünü, mutlak değeri ise ilişkinin gücünü gösterir.

$$H_0: R = 0$$

$$H_1: R \neq 0$$

$$\alpha=0,05$$

$$|R| = 1 \text{ ise ; tam ilişki}$$

$$0,5 \leq |R| < 1 \text{ ise ; kuvvetli ilişki}$$

$$0 \leq |R| < 0,5 \text{ ise ; zayıf ilişki}$$

$$R=0 \text{ ise; ilişki yok}$$

Genel olarak R bire yaklaştıkça ilişki artar, sıfıra yaklaştıkça ilişki zayıflar.

ARAŞTIRMA BULGULARI

Kozluca Kasabası ile İlgili Araştırma Bulguları

Kozluca belediyesi Burdur ilinin merkez ilçesine bağlı bir belediye olup toplulaştırma projesinin yapımı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından başlatılmış ancak 5286 sayılı kanun ile kapatılan mülga Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünden İl Özel İdaresine devredilmiştir

Proje, ihale yöntemiyle özel sektöre yaptırılmıştır.

Toplulaştırma sahasında 862 işletmenin 2948 kadastral parseli vardır. Proje sahasında 5 derece oluşmuştur (39,45,65,78,84) . Toplulaştırma sonrası 96 blokta 1558 yeni parsel oluşmuştur. Toplulaştırma oranı % 53' dür.

Kozluca Köyünde yapılan Anket sonuçlarının Korelasyon değerlerinin yorumu aşağıda izah edilmiştir

1'den 22'e kadar sıralanmış her bir sayı bir değişkeni ifade etmektedir. Hangi sayının hangi değişkeni ifade ettiği aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır.

1. Yapılmış olan bu arazi toplulaştırması sizin için ne derece önemlidir?
2. Birden fazla parsel yerine tek bir parsel sahibi olmak sizin için ne derece önemlidir?
3. Toplulaştırma hakkında bilginizin hangi düzeyde olduğunu belirtiniz.
4. Toplulaştırma yapılacağını nereden öğrendiniz?
5. Arazi toplulaştırması ile ilgili toplantılara katıldınız mı?
6. Arazi toplulaştırması çalışmalarına muvafakat verdiniz mi?
7. Sizinle mülakat yapıldı mı?
8. Mülakatta istekleriniz ne ölçüde yerine geldi?
9. Arazi toplulaştırma projesinin askıda kalma süresi yeterli miydi?
10. Arazi toplulaştırması askı süresince itirazda buldunuz mu?

11. Askı süresince çalışma sonuçları hakkında size açıklama yapıldı mı?
12. Çalışmalardan önce sulama ağı mevcut muydu?
13. Çalışmalardan önce tarlalarınıza giden yollar yeterli miydi?
14. Çalışmalardan önce tarım makineleri kullanıyor muydunuz?
15. Toplulaştırma öncesinde verim durumu nasıldı?
16. Toplulaştırma sonrasında verim durumu nasıl oldu?
17. Toplulaştırmadan sonra yol ağı problemlerinizi giderildi mi?
18. Köyünüzde sosyal ve kültürel hayatı geliştirecek çalışmalar yapıldı mı?
19. Toplulaştırma sonrası tarlanızın köye uzaklık durumu nasıl değişti?
20. Yeniden toplulaştırma yapılacak olsa muvafakat verir misiniz?
21. Arazi toplulaştırması sonucunda yaşam standartlarınızın pozitif yönde değişeceğine inanıyor muydunuz?
22. Toplulaştırma sonucunda beklentileriniz ne ölçüde karşılandı?

Kozluca köyüne ait korelasyon değerleri incelendiğinde;

1 değişkeni ile 2 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0.796$, 7 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= -0.605$, 13 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R=0.823$, 20 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0.823$, ve 22 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R=-0.898$ olarak hesaplanmıştır. Burada $R > 0,5$ olduğu için, 1 değişkeni ile 2,7,13, ve 22 değişkenleri arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır. Ancak 1 değişkeni ile 18 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0,189$ olarak hesaplanmıştır. Burada $R < 0,5$ olduğu için, 1 değişkeni ile 18 değişkeni arasında zayıf bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır.

2 değişkeni ile, 7 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= -0.647$, 13 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0.658$, 14 değişkeni arasında ilişileşim katsayısı $R= 0.502$, 20 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= -0.658$, ve 22 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= -0,919$ olarak hesaplanmıştır. Burada $| R | > 0,5$ olduğu için, 2 değişkeni ile 7,13,14,20,

ve 22 değişkenleri arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır. Ancak 2 değişkeni ile 17 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0,288$ olarak hesaplanmıştır. Burada $R < 0,5$ olduğu için, 2 değişkeni ile 17 değişkeni arasında zayıf bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır.

7 değişkeni ile, 18 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= -0,590$, 8 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= -0,811$ ve 5 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R=0,928$ olarak hesaplanmıştır. Burada $| R | > 0,5$ olduğu için, 7 değişkeni ile 18, 8 ve 5 değişkenleri arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır. Ancak 7 değişkeni ile 16 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0,111$ olarak hesaplanmıştır. Burada $| R | < 0,5$ olduğu için, 7 değişkeni ile 16 değişkeni arasında zayıf bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır.

13 değişkeni ile 1 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0.823$, 11 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0,806$ ve 4 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R=-0,689$ olarak hesaplanmıştır. Burada $| R | > 0,5$ olduğu için, 13 değişkeni ile 1, 11 ve 4 değişkenleri arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır. Ancak 13 değişkeni ile 14 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0,331$ olarak hesaplanmıştır. Burada $| R | < 0,5$ olduğu için, 13 değişkeni ile 14 değişkeni arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır.

14 değişkeni ile 5 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= -0.721$, 7 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= -0.777$ ve 18 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= -0,839$ olarak hesaplanmıştır. Burada $| R | > 0,5$ olduğu için, 14 değişkeni ile 5, 7 ve 18 değişkenleri arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır. Ancak 14 değişkeni ile 3 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R=-0.241$ olarak hesaplanmıştır. Burada $| R | < 0,5$ olduğu için, 14 değişkeni ile 3 değişkeni arasında zayıf bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır.

18 değişkeni ile 21 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= -0.724$, 14 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0,839$ ve 15 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= -0,822$ olarak hesaplanmıştır. Burada $| R | > 0,5$ olduğu için, 18 değişkeni ile 21, 14 ve 15 değişkenleri arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır. Ancak 18 değişkeni ile 8

değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0,104$ olarak hesaplanmıştır. Burada $| R | < 0,5$ olduğu için, 19 değişkeni ile 8 değişkeni arasında zayıf bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır.

19 değişkeni ile 3 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R=0,428$ olarak hesaplanmıştır. Burada $| R | < 0,5$ olduğu için, 19 değişkeni ile 3 değişkeni arasında zayıf bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır.

20 değişkeni ile 19 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R=-0,806$ olarak hesaplanmıştır. Burada $| R | > 0,5$ olduğu için, 20 değişkeni ile 19 değişkeni arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır.

Bozanönü Köyü ile İlgili Araştırma Bulguları

Isparta'nın merkez ilçesine bağlı Bozanönü köyü arazi toplulaştırma projesi Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılmıştır. Toplam arazi miktarı 1127 hektardır. Düzenlemeye 2799 parsel girmiş düzenleme sonrası 1260 parsel üretilmiştir. Yapılan bu işlem sonunda ortalama parsel büyüklükleri 4.03 dekaradan 8.06 dekaraya (da) çıkarılmıştır. 10050 dekar arazinin tesviyesi yapılmıştır. 3 metre, 4 metre ve 4.5 metre platform genişliğinde 45.350 metre yol yapılmıştır. Toplulaştırma oranı % 50 civarındadır. İşletme sayısı 630 dur. İşletme başına düşen ortalama parsel sayısı 4.44 dür.

Bozanönü Köyünde yapılan anket sonuçlarının korelasyon değerlerinin yorumu aşağıda izah edilmiştir.

Bozanönü köyüne ait korelasyon değerleri incelendiğinde ;

1 değişkeni ile 2 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0.879$, 7 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= - 0.793$, 13 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0,842$ ve 14 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0,795$ olarak hesaplanmıştır. Burada $| R | > 0,5$ olduğu için, 1 değişkeni ile 2, 7,13 ve 14 değişkenleri arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır.

2 değişkeni ile 4 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= - 0.959$, 13 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0,959$ ve 14 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0.636$ olarak hesaplanmıştır. Burada $R > 0,5$ olduğu için, 2 değişkeni ile 4, 13 ve 14 değişkenleri

arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır.

7 değişkeni ile 6 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= 0.244$ olarak hesaplanmıştır. Burada $| R | < 0,5$ olduğu için, 7 değişkeni ile 6 değişkeni arasında zayıf bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır.

13 değişkeni ile 22 değişkeni arasında korelasyon katsayısı $R= -0.858$ olarak hesaplanmıştır. Burada $| R | > 0,5$ olduğu için, 13 değişkeni ile 22 değişkeni arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır.

Alanözü Kasabası ile İlgili Araştırma Bulguları

Konya ili Güneysınır ilçesi Alanözü Kasabası arazi toplulaştırma projesi Tarım Reformu Konya Bölge Müdürlüğü tarafından 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanunu'na göre yapılmıştır. Proje sahasında 331 işletmenin, 683 kadastral parseli varken, yeni durumda parsel sayısı 303'e indirilmiştir. Eski durumda ortalama parsel yüzölçümü 2.24 da iken, yeni durumda 4.79 da'dır. Toplulaştırma oranı % 56 dır. Her işletmenin ortalama parsel adedi eski durumda 2.06 iken yeni durumda ise 0.92'dir. Ulaşım sisteminin uzunluğu eski durumda 6.59 km iken yeni durumda 10.24 km'dir.

Eski durumda hisseli parsel adedi 53 iken, yeni durumda ise 26 ya indirilmiştir. Ulaşım sisteminden doğrudan doğruya faydalanan parsel adedi eski durumda 262 iken, yeni durumda 304 dür.

Alanözü Kasabasına ait korelasyon değerleri incelendiğinde;

Hemen hemen değişkenlerin tamamının birbirleri ile zayıf bir ilişki içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Çünkü yukarıda da bahsedildiği gibi R değişken değerleri 0,5'in altındadır.

ARAZİ DÜZENLEME SONUÇLARININ ANKETLERLE ANALİZİ

Burdur İlinin Merkez İlçesine bağlı Kozluca Kasabası, Isparta İlinin Merkez İlçesine bağlı Bozanönü Köyü ve Konya İli Güneysınır İlçesi Alanözü kasabası arazi düzenlemesi sonuçları anketlerle değerlendirmeye alınmıştır. Kozluca

Kasabasında 40 kişi ile Bozanönü'nde 30 kişi ve Alanözü'nde ise 64 kişi ile anket yapılmıştır.

Kozluca Kasabası, Bozanönü Köyü ve Alanözü Kasabasında yapılan arazi toplulaştırması anketlerinin değerlendirilmesi Tablo 1' de yapılmıştır.

Kozluca Kasabası, Bozanönü Köyü ve Alanözü Kasabasında yapılan anketlere, çiftçilerin verdiği cevaplardan çıkan sonuçlara göre;

“Yapılmış olan bu arazi toplulaştırması sizin için ne derece önemlidir?” sorusuna, Kozluca Kasabasının % 85'i, Bozanönü köyünün % 63,3'ü ve Alanözü Kasabasının ise % 53,1'i çok önemli cevabını vermiştir.

Çalışmalardan önce sulama ağı mevcut muydu? sorusuna, Kozluca Kasabasının % 95 'i, Bozanönü Köyünün % 93,3,ü ve Alanözü Kasabasının ise % 81,3'i hayır cevabını vermiştir..

Çalışmalardan önce tarlalarınıza giden yollar yeterli miydi? sorusuna, Kozluca Kasabasının % 95 'i, Bozanönü Köyünün % 86,7'si ve Alanözü Kasabasının ise % 90,6'sı hayır cevabını vermiştir.

Toplulaştırma sonrasında verim durumu nasıl oldu? sorusuna, Kozluca Kasabasının % 82,5 'i, Bozanönü Köyünün % 80'i ve Alanözü Kasabasının ise % 7,8' i arttı cevabını vermiştir

Köyünüzde sosyal ve kültürel hayatı geliştirecek çalışmalar yapıldı mı? sorusuna, Kozluca Kasabasının % 62,5 'i, Bozanönü Köyünün % 56,7'si ve Alanözü Kasabasının ise % 65,6'sı hayır cevabını vermiştir.

Toplulaştırma sonrası tarlanızın köye uzaklık durumu nasıl değişti? sorusuna, Kozluca Kasabasının % 92,5 'i, Bozanönü Köyünün % 93,3'ü ve Alanözü Kasabasının ise % 15,6 'si yakınlaştı cevabını vermiştir.

Arazi toplulaştırması sonucunda yaşam standartlarınızın pozitif yönde değişeceğine inanıyor muydunuz? sorusuna, Kozluca Kasabasının % 62,5'i, Bozanönü Köyünün % 53,3'ü ve Alanözü Kasabasının ise % 32,8'i evet cevabını vermiştir.

Toplulaştırma sonucunda beklentileriniz ne ölçüde karşılandı? sorusuna, Kozluca Kasabasının % 92,5'i, Bozanönü Köyünün % 90'ı ve Alanözü Kasabasının ise % 43,8'i evet cevabını vermiştir.

SONUÇ

Bu çalışmada Kozluca kasabası, Bozanönü köyü ve Alanözü kasabasında yapılan arazi toplulaştırma projeleri neticesinde yapılan anketler incelenmiştir. Kozluca kasabası, Bozanönü köyü ve Alanözü kasabasında yaşayan çiftçilerin, bu yerleşimlerde daha önce yapılmış olan arazi toplulaştırması ile ilgili memnuniyet düzeylerini tespit etmek amacıyla anket yapılmış ve genel olarak 22 soru üzerinde durulmuştur. Soruların bu sorularla istatistik analiz yöntemlerinden korelasyon analizi yöntemi kullanılmış ve çeşitli korelasyon değerleri elde edilmiştir. Bu değerlerle, soruların birbirleri ile anlamlı olup olmadıkları araştırılmıştır.

Kozluca köyünde çiftçilere toplulaştırmanın kendileri hakkındaki önem derecesi ile tek bir parsel sahibi olmak istemeleri arasındaki korelasyon katsayısı 0.796 olduğu için bu “2 değişken anlamlı” değişkenlerdir. Yani çiftçilerin büyük bir çoğunluğu için birden fazla parsel yerine tek bir parsel sahibi olmak ciddi bir öneme sahiptir.

Her 3 köyde de yapılan anket sonucunda çiftçilerin toplulaştırma hakkında bilgilerinin orta derecede olduğu tespit edilmiştir. Örneğin, Kozluca köyünde 1 değişkeni ile 3 değişkeni arasındaki korelasyon katsayısı 0.403 olarak hesaplanmıştır. Yani çiftçiler arazi toplulaştırmasının kendileri için büyük önem arz ettiğini bildikleri halde toplulaştırmanın içeriği hakkında yeterli bilgiye sahip değillerdir.

Yapılan bu çalışma sonucunda çiftçilerin kendilerine arazi toplulaştırması ile ilgili yeterli açıklama yapıldığı ve arazi toplulaştırmasına muvafakat verdikleri görülmüştür. Çiftçiler bu projede kendileri ile mülakat yapıldığını beyan etmektedirler.

İşletme sahipleri mülakat aşamasında isteklerinin büyük ölçüde yerine getirildiğini, projenin askıda kalma süresinin yeterli olduğunu, askı süresince çalışma sonuçları hakkında kendilerine açıklama yapıldığını ifade etmişlerdir.

Tablo 1. Kozluca ve Alanözü kasabaları ile Bozanönü Köyünde Uygulanan Arazi Toplulaştırması Anketlerinin Değerlendirilmesi.

Table 1. Evaluation Of Land Consolidation Questionnaires Applied In Kozluca And Alanözü Towns With Bozanönü Village.

SAYI	SORULAR	KOZLUCA	BOZANÖNÜ	ALANÖZÜ	CEVAP
1	Yapılmış olan bu arazi toplulaştırması sizin için ne derece önemlidir?	% 85.0	% 63.3	% 53.1	ÇOK ÖNEMLİ
2	Arazi toplulaştırma projesinin askıda kalma süresi yeterli miydi?	% 100	% 100	% 100	YETERLİ
3	Arazi toplulaştırması askı süresince itirazda bulundunuz mu?	% 90	% 80	% 98.4	HAYIR
4	Askı süresince çalışma sonuçları hakkında size açıklama yapıldı mı?	% 92.5	% 76.7	% 53.1	EVET
5	Çalışmalardan önce sulama ağı mevcut muydu?	% 95	% 93.3	% 81.3	HAYIR
6	Çalışmalardan önce tarlalarınıza giden yollar yeterli miydi?	% 95	% 86.7	% 90.5	HAYIR
7	Çalışmalardan önce tarım makineleri kullanıyor muydunuz?	% 67.5	% 73.3	% 9.4	HAYIR
8	Toplulaştırma öncesinde verim durumu nasıldı?	% 65.5	% 53.3	% 4.7	ÇOK AZDI
9	Toplulaştırma sonrasında verim durumu nasıl oldu?	% 82.5	% 80	% 7.8	ARTTI
10	Toplulaştırmadan sonra yol ağı problemlerinizi giderildi mi?	% 97.5	% 93.3	% 98.4	EVET
11	Köyünüzde sosyal ve kültürel hayatı geliştirecek çalışmalar yapıldı mı?	% 62.5	% 56.7	% 65.6	HAYIR
12	Birden Fazla Parsel Yerine Tek Bir Parsel Sahibi Olmak Sızın İçin Ne Derece Önemlidir?	%85	% 83.3	% 59.4	ÇOK ÖNEMLİ
13	Toplulaştırma sonrası tarlanızın köye uzaklık durumu nasıl değişti?	% 92.5	% 93.3	% 15.6	YAKINLAŞTI
14	Yeniden toplulaştırma yapılacak olsa muvafakat verir misiniz?	%95	% 100	% 95.3	EVET
15	Arazi toplulaştırması sonucunda yaşam standartlarınızın pozitif yönde değişeceğine inanıyor muydunuz?	% 62.5	% 53.3	% 32.8	EVET
16	Toplulaştırma sonucunda beklentileriniz ne ölçüde karşılandı?	%92.5	% 90	% 43.8	TAMAMEN
17	Toplulaştırma hakkında bilginizin hangi düzeyde olduğunu belirtiniz.	% 80	% 80	% 23.4	ORTA
18	Toplulaştırma yapılacağını nereden öğrendiniz?	% 92.5	% 86.7	% 6.3	MUHTAR
19	Arazi toplulaştırması ile ilgili toplantılara katıldınız mı?	% 80	% 80	% 71.9	EVET
20	Arazi toplulaştırması çalışmalarına muvafakat verdiniz mi?	% 95	% 96.7	% 95.3	EVET
21	Sizinle mülakat yapıldı mı?	%77.5	% 63.3	% 93.8	EVET
22	Mülakatta istekleriniz ne ölçüde yerine geldi?	% 57.5	% 63.3	% 37.5	İYİ

Yapılan çalışmanın sonucunda, proje alanlarında arazi toplulaştırması yapılmadan önce sulama ağının mevcut olmadığı görülmüştür. Ayrıca yine çalışmalardan önce çiftçilerin tarlalarına giden yolların yeterli olmadığı, çoğu tarlalarının yoldan cephe almadığı, yolların bozuk olmasından dolayı ulaşımın güç olduğu tespit edilmiştir. Yine çalışmalardan önce çiftçilerin çok azının tarım makineleri (traktör, biçerdöver) kullandığı yapılan anket sonuçlarından anlaşılmıştır. Toplulaştırma öncesinde tarlalar dağınık halde olduğu için çiftçilerin zaman kaybından kaynaklanan verim düşüklüğü yaşadıkları da görülmüştür.

Bahsedilen bu eksiklikler giderilmiş, herkes yola ve sulama kanalına kavuşmuştur. Dağınık halde bulunan tarlalar bir araya getirilerek çiftçilerin zaman kaybı önlenmiş ve verim durumunda da artış gözlenmiştir. Yine tarlalardan köy merkezlerine giden yollar az da olsa düzenlenmiştir.

Köy yerleşim alanı planlamalarında; sağlıksız çevre koşullarının ortadan kaldırılması, sosyal ve kültürel hizmetlerin yerine getirilmesi ve köyler arası ulaşım yollarının da ele alınması gereklidir. Ancak Türkiye’de yapılan arazi toplulaştırma çalışmalarında bu konu hep göz ardı edilmiştir. Söz konusu Toplulaştırma çalışmalarında köy yerleşim alanıyla ilgili hiç bir uygulama yapılmamıştır. Köylerdeki altyapı çalışmaları da

eksik kalmıştır. Bu yüzden arazi toplulaştırma çalışmalarında köy yerleşim alanının düzenlenmesi arka sıralarda değil başlıca hedefler arasında yer almalıdır.

Proje alanlarında tarım topraklarının amacına uygun olarak yeniden düzenlenmesi, gereken iyileştirmelerin yapılması, doğal alanların oluşturulması ve korunması çok yönlü bir programı gerektirmektedir. Toprak ve su kaynaklarının düzenlenmesi ve geliştirilmesi, toprağı doğa ile uyumlu kullanmayı amaçlayan sürdürülebilir tarımın koşulları ile birlikte planlanarak araştırılmalı ve bu konudaki politikalar bilimsel verilere göre belirlenmelidir.

Her ne kadar sosyal ve kültürel hayatı geliştirecek çalışmalar, altyapı çalışmaları, yaşam standartlarının yükseltilmesine yönelik çalışmalar yapılmassa da, çiftçilerin neredeyse tamamı, yeniden bir daha arazi toplulaştırması yapılacak olsa, tereddütsüz muvafakat vereceklerini ifade etmişlerdir. Bu da gösteriyor ki, yapılan bu arazi toplulaştırma projeleri artısı ve eksisi ile bütün çiftçilerin beğenisini kazanmıştır. Özet olarak bu çalışmalardan çiftçilerin memnuniyet düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir.

AÇIKLAMA: Bu çalışma; Yrd. Doç. Dr. Tayfun ÇAY danışmanlığında, Hasan ÇEVİK tarafından hazırlanan “Arazi Düzenleme Sonuçlarının Anketlerle Analizi” isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

KAYNAKLAR

- Çay, T., İşcan, F., 2002. Konya Ovaları Projelerinde (KOP) Yapılan Arazi Toplulaştırması Çalışmalarının Değerlendirilmesi, S.Ü. Müh. Mim.Fak. Dergisi Cilt:17 Shf:2.
- Çay, T., Çevik, H. Ve Uyan, M., 2009. Konya-Güneysınır Alanözü Kasabası Arazi Düzenleme Sonuçlarının Anketlerle Analizi, Arazi Yönetiminde Denetim ve CBS uygulamaları Sempozyumu, HKMO Konya Şubesi, 18-19 Kasım Konya, Atlas Kitabevi, S.105-122.
- Çevik, H., 2010. Arazi Düzenleme Sonuçlarının Anketlerle Analizi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Gün, A.S., 1996. Türkiye’de Uygulanan Toprak Toplulaştırma Yöntemlerinin Karşılaştırılması: İzmir ve Şanlıurfa Örneği, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tonto, Y., 1999. Bilimsel Araştırmalarda İstatistik Tekniklerinin Kullanımı ve Bulguların Sunumu Üzerine (On the Use of Statistical Techniques Used in Scientific Research and the Presentation of Findings). Türk kütüphaneciliği 13,2 (1999), 112-124.
- Yağanoğlu, A.V., Okuroğlu M., Hanay, A., 2000. Arazi Toplulaştırması, Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Yayınları No:159, Erzurum, 169s.